

Pelgrimsfles, fragment, van steengoed met een afbeelding van de reliekentoning te Aken, 1550-1625

Fragment van een pelgrimsfles met een voorstelling van de reliekentoning te Aken. Een engel houdt het hemd van Maria, de Heilige Rok, vast en de twee kousen van de H. Jozef waarin het Christuskind gewikkeld zou zijn geweest. Onder het hemd is een wapenschild met de dubbelkoppige adelaar, het stadswapen van Aken, te zien. De voorstelling is omgeven door het volgende randschrift: [coept 1 fles van Ake]n ter spoet - en hout d A-n

heylich w[at]er tes goet]. De rand van de fles had vier ogen (nu zijn er nog twee over) om een koord door te halen, zodat de fles gemakkelijk te vervoeren was. De achterkant is verdwenen. In het pottenbakkersstadje Raeren werden ter gelegenheid van de drie heiligdomsvaarten in Aken, Maastricht en Kornelimünster, die sinds de late 14de eeuw gelijktijdig eens in de zeven jaar in de maand juli hun reliekentoningen organiseerden, deze speciale pelgrimsflesjes gebakken. Voor de decoratie werd gebruik gemaakt van een mal. Dank zij soortgelijke gave exemplaren is bekend wat op de achterkant stond. Op het medaillon aan de andere kant, die grotendeels ontbreekt, waren de borstbeelden van de heiligen Cornelius (Kornelimünster), en Servatius (Maastricht) te zien. steengoed; L=, B=, B=6.0, M=12.0 (Geheel);

Op reis gaan was voor de middeleeuwer geen pleziertocht, maar een hachelijke onderneming. Een goede reden om toch uit je vertrouwde omgeving weg te gaan was het ondernemen van een bedevaart. Redenen voor het ondernemen van een bedevaart zijn om over een hogere waarheid, God of het leven na te denken; om respect te betuigen; om inspiratie te verkrijgen; om tot bezinning te komen; om een poosje afstand te nemen van een hectisch dagelijks bestaan; om 'de ervaring'; 'om er geweest te zijn'; of om andere mensen te ontmoeten.

In de katholieke traditie betreft een bedevaart een reis naar een plaats waar een heilige wordt vereerd, of waar er volgens ooggetuigenverslagen verschijningen hadden plaatsgevonden, meestal van Maria, een engel of een heilige. Andere plaatsen werden bekend vanwege een of meer gevallen van wonderbaarlijk genezingen, of vanwege stigmata, een 'huilend' beeldje, of andere verschijnselen die mensen bovennatuurlijk voorkwamen.

Behalve vrijwillige bedevaarten kende men ook de strafbedevaart, die werd opgelegd door de rechtbank of de kerk. Aan een veroordeelde kon men bijvoorbeeld de opdracht geven: ga op bedevaart naar Rome, breng een bewijs mee dat je er geweest bent en blijf tenminste 5 jaar weg.

Het was regel dat pelgrims onderweg overal gastvrij werden ontvangen, mits ze als zodanig herkenbaar waren. Een serieuze, vrome pelgrim droeg een wijde mantel, de 'pelerine' en een grote hoed met brede, slappe rand. In zijn hand hield hij een houten pelgrimsstaf en hij droeg een reistas, een pelgrimsfles en had een rozenkrans bij zich. De belangrijkste attributen van een pelgrim waren echter de kleine loodtinnen pelgrimsinsignes, die hij op zijn hoed, tas of mantel spelde.

Voorbeelden van belangrijke bedevaartsplaatsen in het christendom zijn Rome (het Vaticaan), Fátima, Lourdes, Scherpenheuvel, Jasna Góra, Rocamadour, Santiago de Compostella, Kevelaer, Collevaenza, Assisi, Banneux, Medjugorje, Jeruzalem en Bethlehem.